

Մանգրամի Էֆեմար

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԵՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԷ

1866 ՄԱՅԻՍ 27 ՃՈՒՄԱՍ

ՆՈՒՄԵՐՈ 64

Մանգրամի Էֆեմար հափթառում 6 եանի սենեակ 300
նիւսիւն վերինիւ, սենեակ գլխաւի, բաւթա փարապո տախի
ի ինտէ օլարագ, 200 դշ' օլուպ, ալթը ալթը 100 դշ' օլա-
նագ, վե նիւսիւն տախի 50 ար փարապո ստիթը յաճաղ տըր :

Իլանաթըն պէհեր օստըրը իշին, պի-
րինճի տէֆատա 5, իրինճի տէֆատա 2,
վե իւշինճիւ վե սայիր տէֆալարտա 1
էր զուրուշ ալթնաճագ տըր :

Մեքթուպ վե սայիրէ, իսթանպուլտա Պաղչէ Գուռուսու
խարիճինտէ, գարաղօլտանէ իլէ ճամիի շէրիֆ արա եւ-
րինտէ քեային Շապճը խանընտա, Կարապետ 3. Փանոս-
եանըն 18 նիւսիւն օտոսընա կեօնտէրիլէճէք տըր :

ԲԵՍՄԻ ԹԵԼԵԿՐԱՖ

ՕՍՄԱՆԼԸ ՖՕՆՏՕԼԱՐԸ

Լճնորա, 6 յունիս

Իսնամը Ումուդիե 29 տան 291-է

ԻՍԹԱՆԳՈԼ

ԷՍՅԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅՅԷ

Մայիս 26.	Էն եիւքսէք	52-8
» »	Էն աչաղը	52-12
» »	Գարանտը	52-35
» 27.	Աչըլտը	52-16

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏՈՒԽԼԻՅԷ

ՍՈՒՐԷԹԻ ԽԱԹԹԸ ՀԻԻՄԱՑՈՒՆ

« Վեգիրի մշալի սեմիրիմ Մէհմմէտ
Բիւշտի բաշա »

« Ֆիւստ բաշանըն պու քերիէ սատա-
րէթտէն ինֆիսալի վուգու պուլարագ, սէնին
սատագաթ վե ֆէթանէթ վե բէվիլէթին
ճիւնթիլէ, խըտմէթի ճէլիլէթի մեզքիւրէի
հիւսնի իֆա իտէճէլին նեգտիմիգտէ մէճ-
զոււմ օլտուղուստան, մէսնէտի սատարէթ
իւնտէթի լիյաղաթընա թէվիճի, վե Թօփիսա-
նէմիգ միւշիլիլի ինզամամիլէ, սէրասկէր-
լիք խըտմէթի տախի, տէրքեար օլան վու-
գուֆ վե մալիւմաթը սապըգաթընա մէպ-
նի, Հասան Բիգա բաշա իւնտէթինէ ինալէ
վե թէֆվիլգ գըլընմը տըր :

« Թաֆսիլ վե թէքրարէ հաճէթ օլմա-
տըրը իւզրէ, քեաֆիթի մէհամը Սալթա-
նաթը սէնիլիլմիլին, մէրքէգի մաթլուպէ
վիւսուլի, պէղայէթ միւլթէգիմ, վե օ եօլ-
տա օլան էֆքեարմ մալիւմուս օլմաղէ,
պու պապտէ սայիր վիւքէլայի տէվիլէթիմիլ
իլէ պիլ իթիհատ, իպրազը մէհսիրի զայ-
րէթ օլունմաթը մէհմուլ վե միւնթագըրտըր :

« Հէման ճէնապը Հագգ ճիւնէլի թէվ-
ֆիգաթը իլանիլիլիլէ մագհար պուլուրա
ալիւն »

Ճէնապը Հագգ ճէլէ վե ալեա արա-
զէլի միւնթիլթէթի Մըսրիլթէթի իսթիֆա-
զէթի ֆէնէգանը նիլի միւպարէք իլէ,
գաթ էնտէր գաթ ալեա իլէտիլի կիպի,
էհալիսին պիր նիլի մանէվիլի ֆիւ-
եուլաթտան գաթրաչինի սէրվէթ ու սա-
աուէթ օլմաթըրը իշին տախի, հալեա զի-
մաճը իտարէթի բէֆաղթըրագը վիլայէ-
թի Մըսրիլթէ օլան ֆէլսալէթու տէվ-
լէթու իսմայիլ բաշա հազրէթլէրինին,
եէտի միւվէթէտի միւտիլանէ վե խըտի-
վանէլէրինէ թէֆվիլգ պուլուրմուշ տուր
քի, միւշարիլթէն հազրէթլէրինին վիլա-
յէթի ալթէթի մեզքիւրէյէ շէրէֆալա-
շը իճլալ օլտուղլարը կիւնտէն պէրու,
իճրասընա մուվաֆֆագ պուլուրմագտա
օլտուղլարը իսլահաթը խայրիլթէ վե մէմ-
տուհալարը, հէր սընըֆ էհալիլի մէմա-
լիլի մահրուսէթի Շահանէ վե Մըսրիլթէ-
նին զիւլթիլի զէպանը թէգքեարը օլտու-
ղու միսիլու, էֆվահը միլլէ ի ճէնէպի-
յէթ տախի միւնթէլիլ օլմուշ, վէհա-
սըլ էսնիլթէթի սէնիլթէ, վե մէտայիլի
ալիլթէլիլի, սըղար ու քիպարըն մէտարը
միւսպահաթ ու մէֆիլիլթի պուլուրմու-
մուշ տուր :

Վալիլի վալեաշանը միւշարիլթէն պի-
րինճի էֆքեարը, իսթիլմալը վէսայիլի սէ-
աուէթի միլլէթ, վե իսթիհալը էսպապը
գիրաաթ ու թիճարէթ օլուպ, պու էմ-
նիլթէթի խայրիլթէնին հուսուլի զըմընտա,
իթթիլսալ վե իճրա պուլուրմուշ օլան
թէտապիլի սայիլպէ վե սալիմէ սէմէրէ-
սիլթէ խըթթայի միւվթագէթի Մըսրիլթէ-
տէ, հէր կիւն պիր կիւնա, էսէրի մու-
մուրիլթէթ թուլթէթ օլունմագա պաշ-
լամը, վե հէր տիլլիլի ֆիւսուս ու
սանաի իլէրուլէտիքճէ, նիլէ մէնապիլ վե
եէնապիլի թիճարէթ աշըմը տըր քի,
պուլուրըն պաշըլթարը Սիւվէթիլ գա-
նալը, վե թիմուր վե շոսէ եօլար վե

տահա սայիր մալիւմ օլան շէլթիլ տըր :

Պուլունտան ֆազլա օլարագ, վալիլի ա-
լիլի միւշարիլթէնին գէմանը սատ իլթի-
րանը իտարէթի սէնիլթէլէրինտէ, պիլ
ճիւմէլէ էրապըլ լէյաղաթ, վե աւհապը
մարիլթէթ, վե իտուսուսիլթէ աւհապը հա-
ճէթ մագհարը լուլթ ու ինայէթ վե
ալթըթէթլէրի օլտուղու կիպի, շու ի-
նայաթը ալիլթէլիլի, կէշէնլէրտէ Տէրի-
սաաուէթտէ էմիլալ ու էմիլը խաք իլէ
եէքսան օլան հարիգգէտէկեան հագգլա-
լարընտա տախի մէպղուլ վե թայիկեան
պուլուրմուշ օլտուղուստան, պիլ ճիւմ-
լէ իսլամ վե իրիսթիլիսան պիլարէլէրի,
սայէթի մէրահիլթէթի ճէնապը Թաճ-
տարիտէ, նայիլ օլմուշ օլտուղլարը էլ-
թաթը ճէլիլթիլ ֆէվգէլաթէ իւզըրինէ,
միւշարիլթէն հազրէթլէրինին տախի, պու
վէճէլէ մագհարը ինամ ու իհսանը ֆիլա-
վանը օլտուղլարընա թէշէքքիւրէն, զիմ-
մէթի կէրուտէն ու պուլուրիլթէթլէրի օլան
տուլայի տէվալի էյեմալի էօմր ու շէվթէթ
վե սալթէթի հազրէթի Զըլուլահիլթէ
թէլտիլթէն, վալիլի սալիլի միւշարիլթէ-
նին, տուրուտի ալթիլթէթ վե մուվաֆ-
ֆաղըլթէթլէրինի տախի եատ ու թէքրար
իլթէթիլթէ իտի :

Իշթէ միւշարիլթէն հազրէթլէրինին
կէօրիլթէլալ իշթիլթէլթէթ օլան պուլունմա
տաթը խայրիլթէ վե էֆալը մէմտուհէ-
լի ալթիլթէնտանլէրի, նեգտի մէքեա-
րիմ վէֆտի ճէնապը Փատիլահիլթէ տա-
լիլի գարիլիլի թագաթիլ ու թահսին օլ-
մուշ, վե իրթթայի մամուրէթի մեզքիւ-
րէնին, շու հալի իմարէթտէ տէվալի
զըմընտա, միւշարիլթէն հազրէթլէրի-
նին իլտամաթը միւլթէվալիլթէլիլ մու-
գապիլիլտէ, պիր ինայէթի մալսուսէ
օլմագ իւզրէ, միլլէլի միւլթէմէտուլիլթէնին
էքսէրիլտէ մէրիլլի իճրա օլան ուսուլէ
թէվիլթէն, էմիլի վէրասէթին, վալիլի

սամիրի միւշարիւլէյնին մախտուսի նէճաւ պէթմէլղուլէրի սաատէթլու Մէհէմմետ թէվիզիզ բաշա հազրէթլէրինէ թէվիզիզինի միւթէզամմին, կէշէնլէրտէ, սահիֆէ ըրրայի սիւտուր օլան ֆէրմանը ճէլիլ իւլ իւնվանը հազրէթի Միւլիւքեաւնէ, միւշարիւլէյն հազրէթլէրինէ եւտէն պէեէտ իթա պուլլուրմուշ օլմաղլէ, ճիւմէնին պայիսի մահզուզիւնէթի օլտուղու կիպի, կէրէք պուրատա վէ կէրէք Մըսըրտա պուլլուրմուշ միւլէթիմիլին տախի մուճիպի մէմնուկիյեթի օլմագիւզրէ, պուլ մատուտ հազրէթլու կէշէն ճիւմա իրթէսի կիւնիւ շըգարըլան Բուգնամէյի ճէրիտէյի Հապատիստէ կէօրիւլէն պիր պէնտի, այնէն դազէթամըզա տէրմ իլէ, թէզեթինի սէրլէվնա իտէրիզ:

«Չէհարշէմպիհ կիւնիւ չըգարըլան Բուգնամէթիպի, սէրլէվնա թըրաղը պէյան օլտուղու վէճի իլէ, Մըսըր վիլայէթի ճէլիլէսինին, ֆէխամէթլու տէվլէթլու իսմայիլ փաշա հազրէթլէրինին, սիւլայէյի ֆախիթլէրինէ հասրի իլէ, քէնտուլէրինին, վէ անտէն սօնրապու սիւլայէյի ֆէխամէտէն, վալիի Մըսըր պուլլուրմուշարըն էքպէրի էվլատը քիրամընա, վէրասէթի վիլայէթին ինթիգալ իթմէթի հազրէթլու իթթիսազ պուլլուրմուշ գարար, գարինի միւսաստէյի Շէհրիեարիի ճէլիլ իւլ ասար օլարագ, օլ պապաւտէ սահիֆէիիրայի սուտուր օլան ֆէրմանը ալի, միւշարիւլէյն հազրէթլէրինէ իհսան պուլլուրմուշ օլտուղու թէպլիրաթը ուզմասը, վասըթայի թէլէղրաֆիյէ իլէ, էնալիյի Մըսըրիյէ վասըլ օլտուղու, օրդար ու քիւպար վուսը իգթիտարարը տէրէճէտէ, իճարայի շէհրի ալին իլէ, ֆէվզէլլայէ հասըլ օլան մէսէրրաթը սահիֆէլէրինի իզհար, վէ իշ պուլլուրթը մախտուսը ճէնապը փատիշահինին, իֆայի թէշէքթիւրաթը սէրիաթընա իպթիտար իլէմիշ օլտուղարը, ախպարը թէլէղրաֆիյէտէն տիր:

«Մըսըր խալզը, չու ինայէթի ազիմէ վէ նիյմէթի ամիմէյէ մազհարիյէթտէն տօլալը, նէ գատար իզհարը ալայիմի պախիթաւրի, վէ իպրագը լէվաղիմի սիւրուր վէ շատիմանի էյլէմէլէր պէճատըր: չիւնքի, վիլայէթի ճէսիմէյի Մըսըրիյէ, միւշարիւլէյն հազրէթլէրինին միւլէթիվէզի քէֆի քիֆայէթի իսթիլիլէրի օլարտան պէրու, նէյիթի թէվէճիւհաթը ալիյէյի միւլիւքեաւնէտէն իգթիպաս պուլլուրմուշարը, էնվարը մէսիթի համիտէյէ քէնտուլէրինին տախի միւլթէխալլըզ օլտուղարը խասայիլ ու խասայիսի պէրկիւղիտէ միւնգամմ օլարագ, չու սայէտէ, իւթթայի միւլթագէյի Մըսըրիյէ, եէնիտէն պիր շահրան իլանին ինթիգամ վէ թէրագըլա կիրմիշ, վէ մահզը միւշարիւլէյն հազրէթլէրինին պէզլ ու իսար պուլլուրմագտէ օլտուղարը նագտիւնէյի իմէմի միւլթէվալիյէ, վէ կէնճիւնէյի իգտամաթը միւլթէմատիյէ իլէ, էսաս էքթէնի սահէյի թէյէսիւր օլան պիւնեանը իսլահաթ, վէ թէնսիգաթը հասէնէ սէմէրէսի իլէ, մէմէթէթին մամուրիյեթ, վէ էնալիին տէրվէթ ու սէատէթի հալի, կիւնտէն կիւնէ քէսպի էքպայիշ իթմէթտէ պուլլուրմուշ օլ-

տուղուլուտան, վէ խուսուսի իլէ հալի սէրրա վէ դարատէ, միւշարիւլէյն հազրէթլէրինին ումուլ էհալի հազրէթլուտա, իրաէ պուլլուրմուշարը մուամէլէյի միւշֆիզանէ, վէ գազայի հապայիճի գարուրիյեթլէրի խուսուսուտա, կէսթէրտիքլէրի մէսայի ֆէտաքեարանէ հազրէթ ալիլէրինտէ զիյատէսի իլէ մէյլանը ումուլիյի տալէթ իլէտիկինտէն, վալի վէ էհալի պէյնիտէ պուլ սուրէթլէ թահասուլ իտէն ինճիլապը խալիսանէ, թէվարիւսի վիլայէթ խուսուսուտու սիւլալէյի փաքիզէյի միւշարիւլէյն ինիսարը արգուսուտու, էֆիտէյի ումուլիյէ իլգա իթմիշ, վէ մաստարը իսլահաթը ֆէվզ էլատէ օլան զէմանը իտարէլէրինտէ, թէվարիւսի վիլայէթ մատտէսինին տախի, պիր գայիտէյի սալիմէ իլգէրինէ թէսիս պուլլուրմասը, վէ էքթեարը ալայիլին թախտիշ ու թէշիլիտէն գուրթարըլմասը էմրինտէ, մէշուտ օլան ամալ ու թէմէնիյաթը ումուլիյէն հուսուլինէ մուլաֆթագաթ տախի, մուլաֆթը չիմէյի նասիթէթ վէ հազրէթլէրինէ կէօրիւլմուշ օլմաղլա, շայան պուլլուրմուշ միւսաստէյի սէնիյէյի փատիշահի մանթուգու ալիսի իլգրէ, պէր վէճի մուշարրէր, իճապը իճրա պուլլուրմուշ, սայէյի մուլաֆթագըլէթիվայէյի հազրէթլէրինին Եհանէտէ, ալայի Մըսըրիյէ պուլ սուրէթլէ տախի նայիլի էմիյէ օլմալարընտան տօլալը, նէ մէրթէպէ իզհարը մէսէրրաթ վէ թէշէքթիւրաթը սահիֆէ էյլէսէլէր ազ կէօրիւլիւր:

Միւշարիւլէյն հազրէթլէրինին պէշ նէֆէր էվլատը զիւքիւրի օլուպ, պուլ քէրէ իհսան պուլլուրմուշ ֆէրմանը ալի իգթիլապընճա, միւշարիւլէյնիւմիւն էքպէրի օլտուղու հայայիլէթի իլէ, վարիսի վիլայէթի Մըսըրիյէ պուլլուրմուշ, վէ սայէյի իհսանվայէյի Միւլիւքեաւնէտէ, ֆէրիզիլլա իւթթալէյի իէֆիտարըն հայիզ օլան սէատէթլու նէճապէթլու Մէհէմմետ ֆէվզիզ բաշա հազրէթլէրի, խանէտանը ճէլիլ իւլ իւնվանարընա մախտուս օլան քէմալի զէքեա վէ ֆէթանէթի ֆըթրիյէյէ միւլթէթիթիպ օլտուղու, վէ բէտէրի մաճիտի բիւր մէհամիտէրինին թէրպիյէ վէ թէշիլիպի ախպարը էվլատ էմրի միւլթէնասընտա պէր քէմալ օլան իգտամ ու հիմմէթի միւլթագըլէթլէրինին նէթայիճի մէմուտ հասընտան պուլլուրմուշարը իլգրէ, չիմիյէ գատար էվլաթը աղիզէթինի թահսիլի ուլուլ վէ մէարիֆէ հասը իլէ, իզգէթի նէֆսի պիւլթիւս պիւլթիւս թէք, վէ իքթիսապը մէարիֆի իթթիյար մէթալիլ իլէ միւլէսսէր օլմաղընը տէրք իտէրէք, ահատի նաս էվլատը միւլիլու, մէքիաթիպի թահսիլիյէյէ միւլտալէմէթ վէ պէյթուլթէթ իլէ, ուլուլի ալիյէյի արէպիյէ վէ թարիսիյէտէ, վէ էլսինէյի էճնէպիյէտէ խայլիտէն խայլի քէսպի մալիւմաթ վէ մէլէքէ իթմիշ, վէ ֆիւնուտու ըրիեաղիյէտէ կէրէյի կիպի իլէրուլէմիշ օլտուղուտան, իէր վէճի իլէ թէզեթինի զաթ ու սըֆաթ իտէրէք, հիւսնի իտարէյի միւլթիյէն լէվաղիմ ու վէսայիթի միւլիմմէթինի իքմալ իթմէքտէ օլտուղու տախի, ալայի Մըսըրիյէն պաշաճա թէշէքթիւր օլուրմաճազ մէվատտէն, վէ միւլթէրէտ մէշաթաքեարի լուլթ ու հիմմէ ճէլիլէյի ճէնապը ճիհանպանի իլէ,

իւմի տիւնեա թագէլէնուպ, նիյէ նիյէ մէվալիտի խայր ու մուհասսէնաթ թէվիթ իտէճէկի վազիհաթտէն տիր:

«Իշ պուլ սիւլայէթի ճէլիլէնին տալը ասըլը տէվիյի իթթիսարը օլան Մէհէմմետ Ալի փաշա մէրհումէ, իտարէյի իւթթայի Մըսըրիյէնին, պիր թագըմ իթթիյազաթը մախտուսէ իլէ, պիրթարիզ իւթ թէվարիւս իհալէ վէ իհսան պուլլուրմուշ օլտուղու միւլթէզամմին, պին իքի երւզ էլիլ եէտի սէնէսի ըէպի իւլ ալըրը թարիսի իլէ միւլթէրրալ, սատըր օլան ֆէրմանը ալի իգթիլայի ճէլիլ իլգրէ, Մըսըր վէրկիսի ալթմըշ պին քիսէ ագճէտէն իպարէթ օլտուղու հալտէ, մուլալիսէրէն երկիրմի պին քիսէ ագճէ իլալէսի իլէ, սէքսէն պին քիսէ ագճէյէ իպաղ օլուրմուշ, վէ միւլալի մահարրէր իլգրէ, պուլ քէրէ վալիի միւշարիւլէյն հազրէթլէրինէ իհսան պուլլուրմուշ ֆէրմանը ալի մանթուգուտէն, իտարէյի Մըսըրիյէնին միւլհազաթը մալիւմէթինտէն Մասուա վէ Միւլաքէն իսկէլէրիյէ, մուլաֆթաթը մալիւմէթինտէ տախի, երւզ էլիլ պին քիսէ ագճէյէ իպաղ գըլընտըրը, ըէսիտէյի սամիյի թահզըրըզ օլմուշ տուր:»

ՃԵՐԻՑԷ

—Չաթը հազրէթի իսլաֆէթէնահինին, տիւնքի կիւն Պապը ալիլէրինի թէվիթիշ պուլլուրմագըլարը սէյլէնմէքտէ իտի իսէտէ, ճիւմա իրթէսի կիւնիւնէ գալտըրը իշիտիլմիշ տիր:

—Մէճիսի վալեա ըրիյասէթի, Գըպըրալ իւլհէթլու տէվլէթլու Մէհէմմետ բաշա հազրէթլէրի իւհաէթինէ թէվիթիշ պուլլուրմուշ տուր:

—Գարուտանը տէրեա իւլհէթլու տէվլէթլու Մէհէմմետ Ալի բաշա հազրէթլէրինին սահիլիանէյի ալիլէրինտէ, Մըսըր վալիի վալեաշանը ֆէխամէթլու տէվլէթլու բաշա հազրէթլէրինէ, խալասը վիւքէլայի ֆիխամ հազարաթը մէվալտու պուլլուրմուշարը հալտէ, պուլ տալը կիճէսի զայէթ միւլթէմմէլ վէ միւլթէլէպի պիր վիյաֆէթ քէշիտէ գըլընմըշ տուր:

—Չարշէմպիհ կիւնիւ զաթը սատալթէթէնահի իլէ, տէվլէթլու ըրգա բաշա հազրէթլէրի սէրպի հիւմայուտահ կիտէրէք, Չաթը հազրէթի փատիշահի իլէ խայլեճէ միւլազաթ իլէմէք շէրիֆի նէ նայիլ պուլլուրմուշար տուր:

—Եէվմի մէզպուրտա, Պապը-Ալիտէ, ֆէվզէլաուտէ սուրէթտէ պիր վիւքէլա մէճիսի վուգու պուլլուրմուշ տուր:

—Սօնրատան իսկէնտէրիյէտէն ալընան թէլէկրաֆիլարա նագարէն, գօլէրանը գուհուրինին ասըլ օլմաղլա, պիր գուրու կիւրիւլտիւտէն իպարէթ օլտուղու անլաշըմըշ տուր:

—Պուրատա տախի պաղը գօլէրա ալեամէթլէրի կէօրիւլտիւկիւ թէվաթուրու իշիտիլմիշ իսէտէ, եալանա չըգըշտըր:

ԲԷԲ ՊԻԻՅԻԻԲ ՊԻՐ ԻՇ
Մանգուլ 61

Բաթրիքիսանէնին Մանգուլմէ ալեյ
հինտէ թագրիթ իթմէյէ, էսկի վէ էէ
նի խայլիճէ, սէպէպլէրի վար իտի:

Մանգուլմէյի եազան փանոսեան տըր,
վէ վարագատա տախի փանոսեան չօգ
շէյէր եազմը, վէ հաթթա Բաթրիք
էֆէնտինին, գօլէրա վագթինտէ, հէր
քէս ինսանիյէթ իգթիգաթնձա, էլին
տէն կէտրիկի գատար պիչարէկեանա իմ
տատ իթտիկի սըրաւա, Բաթրիքիսանէ
տէ եալընը պիլը վարգապեա պըրագա
րագ, պըրագը պիլը հաթթա գաշտը
ղընը, վէ նիչէ գէվալըլըրըն, սէֆիլ ու
պիլքէս գալարագ, խանլար քէօշէլէրինտէ,
վէ աօղագլար օրթալարընտա էօլտիւկիւն
ալէմէ պէյան իյլէմիշ, վէ պու շէյ իսէ,
Բաթրիք էֆէնտինին նամուսուկնա գէյա
տէսիյէ էքէ կէթիլմիշ, վէ պիլթթապի
ղարագ սագլարմը իտի:

Հէլէ օլ էրդուլմ իլէ Մըսըր մէսէլէ
լէրինտէ, Բաթրիք էֆէնտի թարաֆըն
տան վէրիլէն սէպէպլիյէթլէր, վարագա
յա պիլիլէք պիլը սէրմայէ օլմուշար իտի:

Վարագա վագթինտէն գալմա պուկնա
րա մանէնտ նիչէ զարագ էսէրլէրի վար
տըր: հալ պուլ քի եէնի սէպէպլէր տախի
օնլարտան աչաղը գալըր շէյլէր տէյիլ
տիլլէր:

Մանգուլմէտըր, շու շիմտիքի հէյնէթ
ազալարընտան պիլը գաթըն, էգ ձան ու
տիլ թասահուպ իյլէմէթտէ օլտուղու
Մկրտիչ եպիսկոպոստէն, գարնալալ վագ
թինտէ տիւրլիւ հարաքեաթը նահէմ
վարէսինի ալէմէ ֆաշ իտէն, վէ Ման
ղուլմէ տըր Բաթրիքիսանէ թարաֆըն
տան, Մարաշտա վագը պիլը քիլիսէ տէ
րուկինտէ րագը թէվիլ օլունմասընը
ձէրհինտէ տայիլ կէօնտէրիլէն պիլը մէք
թուպուլ ընտա իտէն:

Շու քէյթիլէթի մուլթասարձա պէ
յան իտէլիմ:

Մէգքիւր րագը մատտէսի վարագա
տա եազըլտըգտան սօնրա, ձէրհինտէ տա
յիլ Բաթրիքիսանէյէ, պիլը սախթէ մահ
գէր կէլէճէյինի, վէ հաթթա կէտրիկի
տախի Մանգուլմէ պէյան իյլէմիշ, վէ
շիմտիքի հէյնէթ ազալարընտան պիլըսի,
է պըրագա տէյէրէք, մէգքիւր մահգէրին
մանլինի, Մանգուլմէտէ տէրձ իտիլմէք
իւզրէ, պիլքէ կէօնտէրմիշ իտի: հալ պու
քի, էօյլէ պիլը իսուսուստա, Բաթրիք
խանէնին է պըրագա լուղէթլինի գուլան
մանա սէլահիյէթի օլմատըրը շէյլէ
տուրսուկն, Մաթպուլաթ նիլամմամէսի
նէ տախի աիգգաթ օլունմագսըղըն, վա
րագայա գարշը օլան պիլը պահս, կիւյա
վարագա իլին Մանգուլմէ մէսուլ տուր
կիպի եազըլմը օլտուղունտան, մէգքիւր

պահսը իմգալանեան գաթա պիլը մէքթուպ
եազարագ, պու էօղիւրլէրի պէյան իլէ,
Մանգուլմէյէ գապուլ իթմէյէ պօրձու
օլմատըրըմըղը իշար իլէ պէրագաթը, լա
ղմ կէլէն փարայը Բաթրիքիսանէ էտա
իյլէտըրտէ, Մանգուլմէտէ տէրձ իյլէ
տիքտէն պաշգա, քէնտի միւլթալամը
ղը տախի իլամէ իտէճէկիլիլի պիլտիլ
միշ իտիլք:

Միւմայիլէյս գաթ փարա իլէ տէրձ
իտիլմէսինի իսթմէտիկինտէն, Մասիստէ
տէրձ իթտիլիլէճէկինի սէյլէտի, վէ նասըլ
քի պիլը գաշ կիւն սոնբատա մէգքիւր
պահս Մասիստէ օղունտու, վէ Ման
ղուլմէ տախի ձէվապընը վիլէրէք ձէրհ
իյլէտի իտի:

Մանգուլմէ իտի մէգքիւր հէյնէթին
ազալարընտան օլան իլքի նէֆէր հէմէհ
րիլէրիմիլին, շախսըրընտա այիտ օլան
էսկի մուարագալարընլա ընթիլլէրինի
մէշղուլ գըլտըղլարընը, վէ պիլզգաթ
քէնտի պէյնլէրինտէ ուլուշամայըպ, վէ
մէմլէքէթիմիլին իսլահաթընա միւլթէ
տիլ օլամատըղլարը մէյտանտէ օլտուղու
հալտէ, ումուլմէն պիլը միլլէթ իտարէ
սինէ միւլթէտիլ պուլունմատըղլարըն
պէյան իյլէյէն: Նէ՛ պիլիլէք քիւլթալս
լըղ: . . .

Աճէպա, պու խուսուս տախի պիլը է
սէրի քին ու զարագա սէպէպլիյէթ վիլ
մէմիշմի տըր:

Պիլք քիմէյէ իթթիլա իթմէքտէ տէ
յիլիլք, միւմայիլէյսիւմ գաթլար հագգ
լարընտա սէյլէտիլլէրիմիլին թաստիգ ի
լին, եալընը պիլըսինին, հէնուլ պու
կիւնլէրտէ վուգուա կէլմիշ օլան, եալը
նը պիլը հարէքէթինի, Նէ՛ էֆքեարա
խըտմէթ իթմէքտէ օլտուղուն պէյան
նիլթիլլէ, նագլ ու պէյան իտէրիլ:

Պունտան շէնտ սէնէ մուգատտէմ,
Գայսէրիլլէր պէյնիլտէ Արամեան ըն
կերուլթիւն նամիլլէ պիլը ընկերուլթիւն
թէշքիլ գըլմտըղը, վէ եիւլ պին զու
րուշտան միւլթէճապուլ կիւնէ թօլան
տըղը, վէ շէհրի մէգպուրտա պիլը գըղ
լար մէքթէպի աչըլտըղը մալիւմ տուր, վէ
շէնտ տէֆա տախի, զագէթալարտա զիք
րի կէշմիշ տիլ:

Մէգքիւր մէքթէպ պիլը վագթտան
պէրու, բէք բէրիլան պիլը հալտէ օլուպ,
վէ լայըղը պիլը միւլտէրլիսի տախի պու
լունմատըղընտան, վարագա վէ սայիլ
զագէթա վասըթտըլա, միւլտէրլիս ա
րանըլտըղը տախի, զագէթա օղունլար
տան փուլիտէ տէյիլ տիլ:

Պիլ վագթթ շու միւլտէրլիս տրանըլ
տը, վէ միւնասիպ պիլը գաթ պուլունա
մատը: վաթան զայրէթինտէն թահիլք
օլունարագ, վէ եալընը պիլը էքքէ միւ
տէրլիս պուլունսա վէ կէօնտէրիլլէ տա
խի, էլ հիւնէրլէրի պիլիլ պիլտէ գատըն

հօճա պուլունմատըղձա, արգու օլու
նան սէմէրէնին կէօրիլլէմէյէճէկինի րա
նա պիլտիկիմիլլէտէն, մէգքիւր ընկերու
լթիւնա ազա պուլունան գաթըն պիլի
սինէ, էկէր իսթէրլէր իսէ, հէր ձիհէթ
լէ միւնասիպ, վէ իգթիգա իտէն մալիւ
մաթ ու հիւնէրլէրէ միգտարի քիլֆայէ
տէ աչինա, գէվձ վէ գէվձէ, վէ պէղայէթ
տէրէճէտէ էհիլ ըրը իլքի քիշի թանըր
օլտուղունմուղու, վէ լայըղը պիլը մաշ
վէրիլլէրի թագտիլտէ, գանտըրըպ կէօն
տէրմէյէ իւմիլլար պուլունտուղունմու
ղու իթատէ իյլէտիլք: Մէրգուլմ, Բաթրիք
խանէտէքի հէյնէթէ ազա օլան գաթա
(շիւնլի մէգքիւր ընկերուլթիւնուն գանն
իտէրիլք քի աոտնասպիտի տիլ), վէ սայիլ
պագը ազալարա իթատէ իտէճէկինի,
պիլքէ մա մէմուկիլլէ պէյան իյլէտի,
վէ արատան շէնտ կիւն կէտիլքտէն սօնրա,
բէք ալեա օլուր խապէրինի տախի կէ
թիլտի:

Պիլ պու խապէրին իւզէրինէ, քէյ
թիլլէթի մէգքիւր ֆամիլլէյա աչտըգ,
լուլի մուվաֆագաթ կէօթէրէճէքէրի
վատէրինի ալուլք, վէ այլըլ լագըրտը
սընը իթմէք իւզրէ տախի պուլունտուգ
իստէ, իշ պիլտէն պիլրէ պաշգա պիլը
սուրէթ քէսպ իթտի: շէյլէքի, մէրգու
ման գէվձ վէ գէվձէ, հէր նէ գատար լու
սաւորչական քիլիսէսինէ թապի իսէլէր
տէ, պագը սէպէպլէրէ մէպնի, Բրօթէս
թան քիլիսէսի պսակըյա էվէնմիշ օլ
տուղլարընտան, Բաթրիքիսանէ ազաթ
թարաֆընտան, մէրգուլմ միւլտէրլիլլէ
կիտէճէք գաթըն, Բաթրիք էֆէնտի հագ
րէթլէրինտէն, լուսաւորչական օլմասընա
տայիլ պիլը շէհատէթնամէ ալմասը խամ
թէքիլիլ գուհուրէ կէտի, վէ մէրգուլմ
տախի, ձէպիլտէքի Մէճիլլիյէսինի, վէ
քիլիսէսինտէքի գայտընը, վէ գօլունտա
քի հաճիսինի, վէ լիսանընտաքի թագ
րիլլի մէյտանէ վագ իյլէտի: հալ պու
քի, թէքիլի սահիպի օլան գաթ պուլուն
լար իլէ իսքեաթ օլմագ իսթմէտիկին
տէն, տօլայրտան քէյթիլլէթի հալի Բաթ
րիք հագրէթլէրինէ թագտիլմ, վէ պիլը
շէհատէթնամէ հիւմէթ պուլունմասը
թէքիլիլ օլունտու: լաքին, միւշարիլլէյս
հագրէթլէրի, « եէնիտէն պըսակ օլմա
տըղձա, էօյլէ պիլը շէհատէթնամէ վէ
րէմէյէճէկինի » ալէնէն պէյան իյլէտի
մատտէ պիլիլտիլ, ընկերուլթիւնուն
էֆքեարը միւնէվլէրէ սահիպի օլանլա
լը, հէր հալտէ մէրգուլման գէվձ վէ
գէվձէնին կիթմէսինի արգու վէ իպրամ
իյլէտիլլէր: վէ աղըպէթքեար, մէրգուլմ
« Բաթրիքիսանէ ազասը » օլ պատտէ, ազա
լարըն պիլը արայա կէլէրէք, պիլը ումուլ
մէճիլ թէշքիլ իյլէմէլլէրինի, վէ մէլ
ղունմանըն կիթիլ կիթմէմէսինէ, էքսէ
րիլլէթի արա իլէ գարար վիլմէլլէրինի
թէքիլիլ իյլէտի: ընկերուլթիւն շու

Թէքլիֆի տախի գապուլի իլէ, իճապընը իճրա իթտի, վէ էքսէրիյէթի արա իլէ մէրգուճանըն Գայսէրիյէթի կիթմէլէրինէ գարար վէրտիքտէն սօնրա, իմգալարըզ լարը մազպաթայը տախի, մէրգուճ ա տենապետէ Թադտիմ իլլէտի:

Պու հիքեայէնին պիրինճի տիգգաթ իտէճէք եէրի իշթէ պուրատա տըր քի, մէրգուճ գաթ, քնհանուր ժողովարընըն գարար վէ իմգալարընը, քէնտի իս թէք վէ էքսէրիյէթի մուղայիր կէօրտիլէ տէ, տիւչարը էսէֆ ու հիտտէթ օլա լազ, մէրգուճանըն իշթէրինի տախի ա յազ ալթընա ալըր, վէ աչըգտան աչը ղա, « օլմաճ » ճէվապընը տիքտի, ազա լար մահգուճ ու տիլկիր օլտուլար, վէ պիր տախի մէքթէպ լազըրտըրը իթմէ մէք իւղոն պիրէր Թարաֆա չէքիլտիլէր, վէ մէքթէպ հօճապըզ գալըր. վէ պիր գաչ հաթթատան սօնրա, արաեա պիր առամ տիւչէրէք, պազը Թէքլիֆիլէր իլէ, մէրգուճանըն Թէքրարէն կիթմէսինէ խա լիսանէ չալըչտը իսէտէ, պսակ իւղէրինէ պսակ մատտէսի մէյտանտէն գալըրըրա մատըղընտան, կիտէճէք օլան զէվճ վէ զէվճէ Թարաֆընտան, իւտտ իլէ ճէվապ վէրիլտի:

Մէքթէպլէրիմիլին չօղունտա, վէ քէզալիք հէր միլլէթ մէքթէպլէրինտէ, ապիր միլլէթ, տին, վէ մէզհէպտէն նիչէ հօճալար պուլունտուղու տէրքեար օլալ, վէ պուլ աւըրտա պուլ մէրթէպլէրտէ Թէասսիւպին հատտէն զիյատէ Թէայեիպէ շայան իտուկի աչիքեար իսէտէ, պուլ հիքեայէտէ իքինճի Թէէս սիւֆ վէ Թէաճճիւպ իտէճէք չէյ շու տուր քի, ալէյհիլիլտէ Պապը-Սիլլէ կէօնտէրիլէն Թազըրիլէր ըէյ վիլէն, վէ Բրօթէսթան պսակը Թահթընտա օլուպ, ֆազաթ էհիլ ըրզ վէ էհիլ հիւնէր օլ տուգտան պաչգա, Լուսուրդական քիլիսէյէ տախի ազա պուլունտան պիր ֆա միլլէանըն, Գայսէրիյէթի մէքթէպլինէ հօճա լըզա կիթմէսինէ, վար գուլվէթիլլէ գարըր գոյան, օլ միւմայիլէյհ Բաթրիլիլտանէ ա զասը, պիգգաթ քէնտի էվատարընտան պիրիսիլլէ, պիրտէ եա եէկէնի վէ եախօտ Թօրնուճու, պուլ կիւնքի կիւն միլլէի սայիրէ, չէօյլէ քի, պիրիսիլի Բրօթէսթան, վէ տիկէրինի տախի Գաթօլիք մէքթէպլինտէ օգուլթուլմադտա տըր:

Իմտի, սօյարըզ էհիլլէյէ, վէ պիգգաթ Բաթրիլիլտանէնին սայիր ազալարընա քի, չէօյլէ պիր էքքեարը պաթըլլէ վէ պարիտէյէ գահիպ պուլունտան գաթ, պէօյլէ պիր նազիք, միւնէվլէր, վէ աւարը մէտէնիյէթլէ մէլլէթ օլան աւըրտա, պիր գաչ միլլէօնտան միւրէթթէպ պուլունտան պիր միլլէթին, իտարէ, իսլահաթ, վէ Թէգատտիլմինէ միւրէթթէտիր օլապիլիլլէրմի:

Պուլարը սէօյլէմէքլէ, միւրատըրմըզ

մէրգուճա հագարէթ իթմէք օլմայրա, իլլա հագըգաթի հալի պէյան իլլէմէք աիր. վէ պուլտա վաճիպէյի զիմմէթի միգտէն տիր. եօխսա, մէրգուճ գաթըն սա հիպ սէրվէթ, միւրթէպէր, վէ խանէտան օլտուղունու իգար իթտիկիմիլ իլէ պէրապէր, քէնտի մէսալիհի մախսուսէսի իտարէսինէ տախի միւրթէտիր պուլունտուղուն, բէք ալեա պիրիլիլլէ:

Պաշտէթի - Բէք:

ՀԱՎԱՏԻՍԹԻԹԻ ԽԱՐԻՃԻՅԵՆ

Նապըլի տիւնքի Մանգուլմէմիլտէ սէօյլէմիլ իտիք, բօլիթիգա հալատիսլէրինին, պուլլէթ կիպի հէր սանիյէտէ պիլէր կիւնա հալ ու հէյէթ քէսպ իթմէքտէ օլմալարընա պիլնաէն, ինկիլթէրա, Ֆրանսա վէ Բուսիա տէվլէթլէրի, պիր գօնկրէ Թէճէմիլ իթմէսինէ շու գատար չալըչմըչար, վէ մուարըզ օլան տէվլէթլէր տալլէթնամէլըր տախի կէօնտէրիլիլլէ, վէ գօնկրէյի գապուլ իթտիլլէրի խապէրլէրի ալընմըչ, վէ հաթթա, ինկիլթէրա տէվլէթի Թարաֆընտան Թայիլին օլունտան վէքիլ Փարիսէ կէչմիլ իքէն, պիրտէ տիւնքի կիւն սաաթ տօգուլ րատտէլէրինտէ նէչը իտիլլէն լա Թիւրքիլին պիր իլալէսինտէ, շու աթիլ տէքի ֆէնա, վէ բէք եագընտա չէքիլմիլ օլան Թէլէկրաֆ խապէրի օգուլմուլ տուր:

Փարիս, 6 յունիս:

« Ալմաթրիա Թարաֆընտան ղուհուրա կէլէն կիւնլիլլէր սէպէպլինտէն, գօնֆէրանսըն կիւնլիլլէր հալատիսի Մօնիթէօր նամ ըէսմի ղաղէթատա օգուլմուլ տուր: »

Պու Թէլէկրաֆըն, գալլանըն օլմապընա զիյատէ տէլլէթ իտէճէկիլտէ չիւրհէ եօգ տուր. լաքին, պուլ ճիւմլէ իլէ տախի, շու բօլիթիգա պուլլէթունու, պիրտէն պիրէ միւսալահա սուրէթի քէսպ իտէճէկի տախի ինթիմալին խարիճիտէ տէյիլ տիր. վէ հարպըն օլմապընա, նէ գատար գուլվէթլի սէպէպլէր վար իսէ, օլմամապընա տայիր տախի, այնի գուլվէթտէ սէպէպլէր պուլլունտուղու չէօյլէ տուրսուն, մէքքիւր սէպէպլէր կիւնտէն կիւնտէ արթմադտա տըրլար:

Պըրազալմ Էփրօպա էհալիսինին կիթտիլլէ ճէնք աթէթիլտէն նէֆրէթ կէթիլմէյէ պաչալտըզլարընը, Էփրօպանըն խազիլէսի կիպի, վէ մէքքէգի ալը ու ի Թասը կիպի օլան Լօնտրատա իսէ, կիւնտէն կիւնէ Թօքճուլարըն սայըսը արթմադտա, վէ հէր Թարաֆըն լահաթ վէ էմիլիյէթիլի պօզմադտա տըր, վէ քէզալիք հէր Թարաֆտա ազճէ նէտրէթի, վէ ալը ու իթա ղըլլէթի հիւքմ իթմէյէ պաչալտադտա տըր:

Պունտանտա գաթի նազար, բօլիթիգա ուլթուգու շիմտի պաչգա պիր սուրէթ քէսպ իթմիլ տիր. Շիմտիյէ գատար ումուլ խալը, շու մէսէլտէ, Թադսիլ

րաթըն պաչ լըճապը Բրուսիա իլէ իթալեա տըր զանն իտէրէք, Ալմաթրիալա աւըրմադտա վէ օնա հագգ վիլմէքտէ իտի. չիւնքի տէվլէթի մէզպուլէ, տայիլմա սուլահա մէյլան կէօսթէրէք հէրքէսի ալտաթմադտա իտի, հալ պուլ քի, մէքքիւր Թէլէկրաֆա նազարէն, Բրուսիա իլէ իթալեանըն, պիր նիյէթի Ֆասիտէյէ մէպնի ճէնք Թէտարիլքեաթընտա պուլպունմադտա տըր տէյէրէք, Ալմաթրիա տան չիւրհէ իթտիլլէրինտէ հագգլը օլտուգլարըն ալըչալմալա պաչալմըչ տըր:

Ալմաթրիա տէվլէթիլտէն պէօյլէ ուս թալըզար բէք մէմուլ տուր. չիւնքի, չօգ տէֆա էմալի կէօրիլմիլլէ տիւր. վէ պուլ տէֆա քի սէսսիլլէ իճրա իլլէտիկի Թէտարիլքեաթըն ճէսամէթի իսէ, իթալեանըն չիւրհէսինէ գուլվէթ վիլլէճէք տէրէճէտէ իտի. չէօյլէ քի, պըրա գալմ սայիր հագըրըլարընը, եալընըզ մադարըն հիւքիլմէթի օլան վիլէնտանըն իսթիլլէքեամաթ ըիլլէն, 20 պլին քիլի չալըչմադտա օլուպ, վէ իսթիլլէքեամաթըն մէզպուլտէ գուլլանըլմազ իւզըն, հիւքիլմէթ Թարաֆընտան 60 միլիօն Թուղա սիքարըչ օլունտուղու, ղաղէթալարտա օգուլմուլ տուր. վէհասըլ, Թօրպատա քի եիլը մէյտանէ չըգմըչ կիպի օլտուղունտան, եագընտա միւրթէնա հալա տիսլէր իշիտիլլէճէյի պիլ իշթիպահ տըր:

Սահմանադրութիւնտէն պուլ սէնէ տախի Տարեդարձ ղիյնէթի իճրա գըրնաճաղը, Թապ ու նէչը իթտիլլէն իքի գըթա իսլանլարտան, չօղարըն մալիւմու օլմուլիսէտէ, նիչէլէր խապէրտար օլմայրա, վէ հէմտէ ղաղէթալարտա տէրճ իտիլլէսինէ պէքէտիլլէրինտէն, Թարաֆընտա վէրլլէն մալիւմաթըն պէյան իտէրիլ:

Մահը հալլին 29 ունտա, եանի բազար կիւնիւ, Շիրքէթի Խայրիլլէ վարօրարընտան օլան իքի վարօրարտան պիրիսի, սապահըն սաաթ 10 ունտա Սահմանադրութիւն հալլէթ իլէ իլէնի-գարույա ուղարաեաճազ, վէ օրատան քէօրիլլէն եանաչաճազ, վէ սաաթ 12 տէ քէօրիլլէտէն ալըրլարազ, վէ Պէչիկթալ, Գուլլիլունտուզ, Որթաքէյ, Գուլլունչէյ, վէ Հիսարա ուղարալարազ Պէչգօղա կիտէճէք տիր:

Իքինճի Գըլլըճ-պալըզ նամ վարօր, սաաթ 11 տէ իսա-քէօյլէն հարէքէթ իլէ, Ալվան-սէրայա, Պալաթա, վէ Ֆէսէրէ ուղարաեաճազ, վէ օրատան ֆէօրիլլէն կէչտիլլէտէն, վէ էվլիլլէ վարօրուն ուղարադըն կէրլէրէ ուղարադտան սօնրա, քէզալիք Պէչգօղա կիտէճէք տիր:

Մէզքիւր վարօրլար իլէ կիթմէք իսթէյէնլէր իլլին, 12 չէր ղուրուչա օլտուղու հալտէ, Ուղուն չարընտա Փարիս գրատու նունտա, վէ Մահմուտ բաչատա Գաֆաֆեան քիթապըն տիւրքիլլէտէն, վէ քեաֆֆէյի ընկերութիւնլարըն մահէլլի մէքքէզլէրլինտէ պիլլէթլէր սալըլմադտա տըր:

Պու պիրլէթ վարապընըն իլլինտէ եէմէք իլլմէք տախիլ տէյիլ իսէտէ, հէր քէս գօլալմա իսթէսիկի թաամը պուլապիլլէճէքտիր:

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԵԹԱ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԵՎԱՆԹ ՀԵՐԱԼՏԸՆ ԹԱՊԻԱՆԵՍԻՏԵ
ՊԵՏ-ՕՐԻՈՏԱ ՏՕՐԸՈՒ ԾՈՒՄ, ՅՕԲՕՐԱՆ ԱՊՏՈՒԼԱԷ
ԳԻՐԱՏԵՐԼԵՐ ԳԱՐԵՐՈՒՄԱ ՆՈՒՄԵՐՈՒ 519: